

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Vesienhoidon toimenpiteiden toteutuminen

Vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous

22.11.2012

Ansa Selänne

KESELY

Toimenpiteiden toteutuksen seuranta on ohjeistettu

Toimenpiteiden seurannan järjestäminen on kuvattu ympäristöhallinnon ohjeessa 1/2012

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=406351&lan=fi>

Toteutuksen seurannan periaatteet

- Seurataan vesienhoitosuunnitelmissa ja toimenpideohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden ja ohjauskeinojen toteutumista
- Tarvittaessa voidaan ottaa mukaan myös toimenpiteitä, joita ei ole esitetty vhs:ssa ja tpo:ssa , mikäli niiden katsotaan edistävän vesienhoitoa.
- Toimenpiteiden toteutumista arvioidaan samoin periaattein kuin ne on suunniteltukin
- ELY-keskukset tekevät arviot toimenpiteiden toteutumisesta ja syöttävät tiedot VEMU- ja POVET –järjestelmiin
- Koordinoivat ELYt tekevät yhteenvedot VEMU- ja POVET-järjestelmistä
- SYKE ovat kerännyt lähtötietoja keskitetysti → toimittanut ELYlle
- Myös sidosryhmät ovat avustaneet tietojen keräämisessä

Toteutuksen seuranta

■ Metsätalous

- SYKE on pyytänyt Metlalta keskitetysti metsätalouden toimenpiteiden seurantaan tukevat kunnostusojitus-, hakkuu- ja lannoitusala-arviot vuosilta 2009-2011 ja toimittanut ne ELYlle
- ELY on kysynyt metsätalouden organisaatiolta toimenpiteiden toteutumisesta:
  - Kunnostusojituksen tehostettu vesiensuojelu
  - Metsätalouden eroosiohaittojen torjunta
  - Tehostettu vesiensuojelusuunnittelu
  - Koulutus ja neuvonta
- ELYn omat tiedot: kunnostusojitustietoja vuodelta 2012 ja TASO-hankkeen kautta saatuja tietoja

Toteutuksen seuranta

● Maatalous

- Syke on saanut maaseutuvirastolta toimenpiteiden seurantaan varten tietoja maatalouden toimenpiteistä ja laskenut toimenpidekohtaiset toteutumat vuosille 2008 tai 2009 ja 2001, jotka on edelleen työstetty osa-valuma-alueille.

● Turvetuotanto

- ELY on kerännyt v. 2011 olemassa olevat vesiensuojelurakenteet VAHTI-järjestelmästä
- Vuoden 2012 toteutumätiedot on saatu turvetuottajilta ja ELYn valvojilta

● Kunnostus, säännöstely- ja vesistöön rakentaminen

- Tiedot kerätty ELYn toimesta

Toteutuksen seuranta

• Yhdyskunnat

- Uusien puhdistamojen rakentamistiedot sekä uusien det siirtoviemäreiden toteutustiedot kerätty ELYssä
- Viemärlaitosten käyttö- ja ylläpitotiedot on arvioitu SYKE:n keräämien lähtötietojen (mm. Taajamaväestö) ja VELVET-järjestelmän viemäriin liittyneiden asukkaiden perusteella. Tiedot ovat vuodelta 2011.

• Haja- ja loma-asutus

- SYKEltä saatu haja- ja loma-asutuksen uusien rakennusten tiedot kunnittain jaoteltuna.
- Haja- ja loma-asutuksen osalta ELY teki kunnille kyselyn
  - Koulutus ja neuvonta, vanhojen haja- ja loma-asutuskiinteistöjen vesiensuojelujärjestelmien tehostamistiedot
- Neuvontaprojekteista saadut tiedot

Vesienhoidon toimepiteiden toteutuminen Keski-Suomessa

Yhdyskunnat:

	Suunniteltu 2010-2015	Toteutunut 2012
■ Uudet puhdistamot kpl,N	2	2
■ Uudet puhdistamot kpl, L	2	0
■ Siirtoviemärit, km, N	29	30
■ Siirtoviemärit , km, L	56	35
■ Viemärlaitoksen käyttö- ja ylläpito, liittyneet asukkaat, N	208 705	216 450

N = nykykäytäntö, L = lisätoimenpide

Haja- ja loma-asutus:

	Suunniteltu 2010-2015	Toteutunut 2012
■ Koulutus- ja neuvonta, (kpl/v), L	3 665	857
■ Viemäröinnin laajentaminen, haja- asutusalueelle, (liit.kiint.määrä), N	2 425	1 809
■ Haja-asutus, nyk. järjestelmien käyttö- ja ylläpito (kiint. määrä), N	3 700	8 274
■ Uudet haja-asutuksen kiint. koht. järjestelmät, (kiint. määrä), N	4 606	630
■ Loma-asutus, nyk. järjestelmien, käyttö- ja ylläpito, (kiint. määrä), N	28 277	25 740
■ Uudet loma-asutuksen kiint. koht järjestelmät, (kiint. määrä , N	7 370	257

N = nykykäytäntö, L = lisätoimenpide

Maatalous:

	Suunniteltu 2010-2015	Toteutunut 2012
■ Koulutus- ja neuvonta, kpl/v,L	257	228
■ kosteikkojen lisäys (kpl),L	63	25
■ suojavähyöhykkeiden lisäys (ha), L	725	28
■ lannan hyödyntäminen (ha) L	2 400	5 057
■ monivuotinen nurmiviljely (ha) L	2 300	188
■ peltojen talviaik. kasvipeit. (ha), L	8 820	9 600
■ ravinnetaseiden hallinta (ha); L	9 260	16

N = nykykäytäntö, L = lisätoimenpide

Metsätalous:

	Suunniteltu 2010-2015	Toteutunut 2012
■ Koulutus- ja neuvonta, kpl/v, L	440	185
■ Kunnostusojituksen perusrakenteet ha, N	42 030	9 310
■ Hakkuiden suojavaöhykkeet , ha, N	843	347
■ Lannoituksen suojakaistat ha, N	303	170
■ Eroosiohaittojen torjunta, N ja L kpl vs-rakenteita, N ja L	176	42
■ Kunnostusojituksen tehost. vesiensuojelu, kpl vs-rakenteita, L	183	36
■ Tehostettu vesiensuojelusuunnittelu ha/v, L	4050	15 102 (TASO)

N = nykykäytäntö, L = lisätoimenpide

Turvetuotanto:

	Suunniteltu 2 010-2015	Toteutunut 2012
■ Vesiensuojelun perusrakenteet, ha, käyttö- ja ylläpito, N	6 625	5 522
■ Vesiensuojelun perusrakenteet, uudet alueet, ha, N	3 920	692
■ Pintavalutuskentät käyttö- ja ylläpito, ha, N	2 164	1 759
■ Pintavalutuskenttien rakentaminen, vanhojen tehost. ja uudet alueet, ha, N	5 212	2 634
■ Virtaaman säätö, käyttö- ja ylläpito, ha, N	2 033	1 685
■ Virtaaman säädön lisäys, ha, N	1 681	217
■ Kemiallinen käsittely, ha, N	104	104
■ Kemiallisen käsittelyn lisäys, ha, L	500	185

Kunnostus, säännöstely ja vesistöön rakentaminen :

	Suunniteltu 2010-2015	Toteutunut 2012
■ Kalankulkua helpottavat toimet kpl, N	10	5
■ Kalankulkua helpottavat toimet, kpl, L	17	9
■ Virtavesien elinympäristökunnostus, (muodostuma), N	4	3
■ Virtavesien elinympäristökunnostus, (muodostuma), L	17	7
■ Suuren rehevän järven kunnostus (kpl), L	2	2
■ Suuren rehevän järven kunnostus (ha), L	400	0
■ Säännöstelykäytännön kehittäminen, kpl, L	5	4
■ Pienen rehevän järven kunnostus, kpl, L	5	0
■ Muut kunnostustoimet, kpl, L	6	0

N = nykykäytäntö, L = lisätoimenpide

Valtakunnallinen tilanne toteutuksen seurannassa

- Toimeenpanotilannetta seurataan tietojärjestelmiin (VEMU ja POVET) tallennettujen tietojen kautta
- Tietojen tallennus saatu pääosin tehtyä ELYissä
- VHA -tulkinnat marraskuun loppuun mennessä
  - Tietopohja monen sektorin osalta epävarma
  - Tulkintaeroja ELYjen välillä
  - Hyvää oppia 2. kauden suunnitteluun ja seurantaan
  - Tulosten tulkinta, milloin ollaan myöhässä?

Toteutumisen väliraportointi EU:lle 2012

- Vesienhoidon toimenpiteiden toteutumisesta raportoidaan EU:n komissiolle 22.12.2012 mennessä
- Raportointi koskee kaikkia raportoituja ja vesienhoitosuunnitelmissa esitettyjä **toimenpiteitä ja ohjauskeinoja**
- Tarkastelu **vesienhoitoalueittain**
- Kaikilta toimenpiteiltä (pakolliset tiedot):
  - Toteutuksen tila (ei aloitettu/käynnissä/valmis)
  - Myöhässä (kyllä/ei)
  - Vastuutaho ja rahoituksen kuvaus
- **Avaintoimenpiteet** vesienhoitoalueittain tarkemmin

AVAINTOIMENPITEET VESIENHOIDON TOTEUTUMISEN SEURANNASSA 2012

n	Avaintoimenpiteen nimi	Mittari	Toimenpide vesienhoitosuunnitelmassa	Yksikkö	VHA1	VHA2	VHA3	VHA4	VHA5	VHA6	VHA7	
0												
1	Yhdyskuntajätevesipuhdistamoiden rankentaminen ja vanhojen tehostaminen yli Yhdyskuntajätevesidirektiivin vaatimusten.	Hankkeiden lukumäärä(kpl)	Uudet puhdistamot (1.1.2009 jälkeen päätetyt)	hankkeiden lukumäärä	x	x	x					3
			Uudet siirtoviemärit (1.1.2009 jälkeen päätetyt)	km								
2	Maatalouden ravinnekuormituksen vähentäminen yli nitraattidirektiivin vaatimusten.	Peltoa (km ²)	Ravinnetaseen hallinta / Optimaalinen lannoitus	ha	x	x	x	x				4
			Vähennetty lannoitus	ha	x	x	x	x				
5	Eliöstön kulun ja jokijatkumon parantaminen vesistöissä	Kohteiden määrä (kpl)	Kalankulkua helpottavat toimenpiteet	kpl		x		x	x			3
6	Elinympäristökunnostukset vesistöissä	Hankkeiden lukumäärä(kpl)	Virtavesien elinympäristökunnostus	muodostuma					x	x		2
7	Virtaamavaihtelun luonnonmukaistaminen/parantaminen ja/tai ekologisen minivirtaamaan turvaaminen	Hankkeiden lukumäärä(kpl)	Säätöseläytännön kehittäminen	kpl						x		1
13	Talousvedenoton suojeleminen	Pohjavesialueiden määrä(kpl)	Suojelusuunnitelman laatiminen	Pohjavesialueiden määrä(kpl)	x	x	x	x				4
			Suojelusuunnitelman päivittäminen ja seurantaryhmän toiminta	Pohjavesialueiden määrä(kpl)	x	x	x	x				
19	Metsätalouden vesiensuojelurakenteet	Vesiensuojelurakenteet (kpl)	Metsätalouden eroosiohaittojen torjunta	kpl vesiensuojelurakennetta			x		x	x		3
21	Järvien kunnostukset	Vesimuodostumien lukumäärä (kpl)	Pienuhkon rehevöityneen järven kunnostus	muodostumia	x	x		x				3
22	Happamuuden torjunta	Kartoitettua maa-alaa (ha)	Sulfaattimaiden täsmäkartoitus	ha vuodessa			x					1
23	Haja- ja loma-asutuksen neuvonta	Kiinteistöjen lkm	Koulutus ja neuvonta	kpl/vuodessa				x	x	x	x	4
25	Kalatautiin leviämisen estäminen	Desifiointikerta	Kalatautiin leviämisen estäminen	desifiointikerta							x	1
26	Maa-ainesten ottoon liittyvät toimet	Hankkeiden lukumäärä (kpl)	Kunnostussuunnitelman laatiminen ja kunnostus	ha								0
YHTEENSÄ					5	5	5	5	16	4	2	

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Vesienhoidon toimenpiteiden suunnittelun ohjeistus

Vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous
22.11.2012
Ansa Selänne
KESELY

Toimenpiteiden suunnittelun ohjeistustyö

- Ympäristöministeriö on asettanut hankeryhmän sekä sektorikohtaiset tiimit ohjeistustyön valmisteluun
- Sektoritiimejä 5 kpl
  - Pohjavedet ja pilaantuneet maa-alueet
  - Yhdyskunnat ja asutus
  - Maatalous, turkiseläintalous ja happamat sulfaattimaat
  - Metsätalous ja turvetuotanto
  - Vesirakentaminen, säännöstely ja kunnostus
- Lisäksi nimetty yhteyshenkilöt seuraavien toimialojen ohjeistusta varten:
  - Teollisuus ja yritystoiminta, kalankasvatus ja öljy- ja kemikaalivahinkojen torjunta

Toimenpiteiden suunnittelun ohjeistustyö

- Lisäksi nimetty vastuuhenkilöt opastuksen valmisteluun seuraavien teemojen osalta:
  - Ympäristötavoitteiden asettaminen
  - Uusien hankkeiden huomioiminen tavoitteiden asettamisessa
  - Toimenpiteiden hyötyjen arviointityökalun laatiminen
  - Haitallisista aineista aiheutuvien haittojen vähentäminen toimenpiteiden suunnittelussa
  - Ilmaston muutoksen, tulvien ja kuivuuden huomioiminen toimenpiteiden suunnittelussa
  - Luontodirektiivin tavoitteiden huomioon ottaminen tavoitteiden asettelussa ja toimenpiteiden suunnittelussa

Toimenpiteiden suunnittelun ohjeistustyö

- Hankeryhmän tehtävänä
  - on huolehtia vesienhoidon toisen kauden toimenpiteiden suunnittelun ja ympäristötavoitteiden opastustyön valmistelun organisoinnista, koulutuksesta ja eri osa-alueita koskevan opastustyön yhteensovittamisesta
  - toimikausi 1.1.2012-31.12.2013
  - pj. Hannele Nyroos
- Hankeryhmässä ja sektoriimmeissä jäseninä ministeriöiden, SYKEN ja ELY-keskuten asiantuntijoita
- Horisontaalisia teemojen käsittelystä vastaavat SYKEN ja ympäristöministeriön asiantuntijat. Yhteistyötä tehdään sektoriitiimien kanssa.

Sektoritiimi valmistelee toimenpiteiden suunnitteluun liittyvää opastusta seuraavista asioista:

- Toimenpideohjelmassa ja vesienhoitosuunnitelmissa käsiteltävät toimenpiteet
- Toimenpiteiden kustannusten arviointiperusteet
- Toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi
- Nykyiset rahoitusjärjestelmät ja ohjauskeinot ja niiden kehittämistarve
- Taloudelliset vaikutukset ja kustannusten kohtuullisuus
- Toimialaan kohdistuvien sosiaalisten vaikutusten arviointi
- Toimialaa koskevien poikkeamien perusteiden arviointi
- Toimenpiteiden toteutumisen seuranta ja seurattavat muuttujat

Toimenpiteiden ohjeistuksen suunnittelussa otetaan huomioon 1. suunnittelukierrokselta saatu palaute sekä toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset

Esimerkkejä uusista toimenpiteistä (17.10 päivättyjen luonnosten mukaan) :

■ Yhdyskunnat :

- Haitallisten aineiden seuranta ja vähentämistoimet
- Viemäreiden vuotovesien vähentäminen ja erillisviemäröinnin toteuttaminen
- Tehostettu kokonais- ja ammoniumtypen poisto
- Jätevesien hygienisointi

■ Haja-asutus:

- Kiinteistökohtaisten järjestelmien tehostaminen vapautuksen saaneiden osalta

Esimerkkejä uusista toimenpiteistä (17.10 päivättyjen luonnosten mukaan) :

■ Maatalous

- Lannan ympäristöystävällinen käyttö , Lannan prosessointi , Luonnonmukainen tuotanto
- **Turvetuotanto**
- Pintavalutuskentät (sis. kasvillisuuskentät) jaettu vesiensuojelun tehon mukaan
  - ojittamattomiin pintavalutuskenttiin, ojitettuihin pintavalutuskenttiin, kasvillisuuskenttiin/kosteikoihin
- Lisäksi jaotteluperusteena on vesien johtaminen vs-rakenteille (pumppaus/ei pumppaus)
- Kemiallinen käsittely jaettu kesäaikaiseen ja ympärivuotiseen käsittelyyn
- Pienkemikalointi on tullut uutena toimenpiteenä lisää

Esimerkkejä uusista toimenpiteistä (17.10 päivättyjen luonnosten mukaan) :

■ Metsätalous

- Ojitettujen soiden ennallistaminen

■ Kunnostus, vesistöön rakentaminen ja säännöstely

- Pienten rehevöityneiden järvien kunnostus (aluetoimenpide)
- Joen elinympäristökunnostus (valuma-alue > 100 km²)
- Puron elinympäristökunnostus (valuma-alue < 100 km²)
- Pienten virtavesien elinympäristökunnostus (aluetoimenpide)

Ohjeistusten aikataulu

- Luonnokset valmistuvat joulukuussa 2012
- Työpajat 7.2.2012 ja 17.10.2012
- Ohjeistus pyritään lähettämään yhteistyöryhmille kommenteille ennen joulua, kommentointiaikaa tammikuu
- Ympäristöministeriö antaa ELY-keskuksille toimenpiteiden suunnittelua ja ympäristötavoitteiden asettamista koskevat ohjeet **31.3.2013**

Opastuksella tuetaan ELY-keskuksien vesienhoito-suunnitelmien ja toimenpideohjelmien laatimista ja varmistetaan eri vesienhoitoalueiden tarkastelujen yhdenmukaisuus.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Vesienhoidon toimenpideohjelmien laatiminen

Vesienhoidon yhteistyöryhmä

22.11.2012

Ansa Selänne

KESELY

Toimenpideohjelma (dir. 11 artikla)

- Kunkin jäsenvaltion on huolehdittava, että kullekin vesipiirille tai jäsenvaltion alueella olevalle kansainvälisen vesipiirin osalle laaditaan toimenpideohjelma,

Toimenpideohjelma laissa

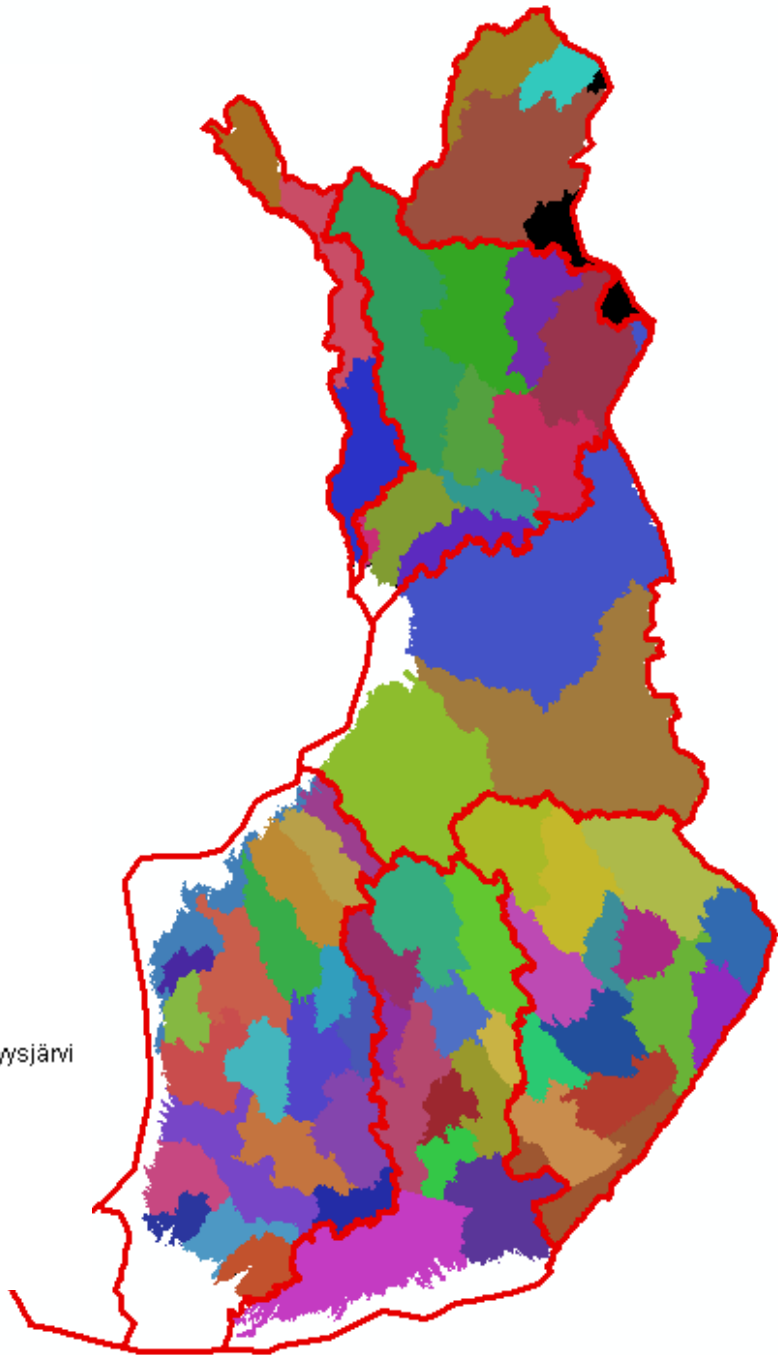
- Toimenpideohjelma laaditaan vesienhoidon ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi ottaen huomioon tehdyt selvitykset vesien ominaispiirteistä ja ihmisen aiheuttamista vaikutuksista vesiin sekä vedenkäytön taloudelliset selvitykset. **Toimenpideohjelma voi koostua yhtä tai useampaa vesistöaluetta koskevasta ohjelmasta. Toimenpideohjelma käsitellään vesienhoitosuunnitelman osana. [\(25.3.2011/272\)](#)**

Ongelmat 1.kaudella TPO- ja TPO- osa-alueiden kanssa

- Aluekeskusten poikkeavat käytännöt aiheuttivat ongelmia koostettaessa tietoa yleisemmälle tasolle
- Ei voinut piirtää valtakunnallisia karttoja, koska hallinnollisia ja valuma-alue-rajajoja ei voi saumattomasti yhdistää
- Poikkeavat käytännöt ovat johtaneet tilanteeseen jossa TPO paperiversio $\neq$ TPO VEMUn vesimuodostumat $\neq$ TPO valuma-alue-rajat

- Nimi
- <Null>
  - Eurajoki-Lapinjoki-Sirppujoki
  - Haukivesi-Heinävesi-Enonvesi
  - Iisalmen reitti
  - Ikaalisten reitti ja Jämijärvi
  - Iso-Längelmävesi ja Hauhon reitti
  - Isojoki-Lapväärtinjoki ja Teuvanjoki
  - Juojärven reitti
  - Jämsän reitti
  - Jänisjoki-Kiteenjoki-Tohmajoki
  - Kaakamojoki
  - Kaakkois-Suomen Vuoksen alue
  - Kaakkois-Suomen alue
  - Kallavesi-Sorsavesi
  - Karvianjoen osa-alue
  - Karvianjoki
  - Kemihaara
  - Kemijoen alaosa
  - Kemijoen keskiosa
  - Kemijärven alue
  - Keurusselän alue
  - Kiskonjoki-Uskelanjoki-Halikonjoki
  - Kitinen
  - Koitajoen alue
  - Kokemäenjoen alaosa - Loimijoki
  - Konnivesi-Ruotsalaisen alue
  - Kyrsyänjärvi-Tuusjärvi-Sysmäjärvi-Syysjärvi
  - Kyrönjoki
  - Könkämäeno
  - Lapuanjoki
  - Leppäveden-Kynsiveden alue
  - Lestijoki-Pönttiönjoki
  - LUIRO

- Luodon- ja Öjanjärveen laskevat vesistöt
- Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueen rannikko
- Muonionjoki
- Mäntyharjun reitin keskiosa
- Mäntyharjun reitin pohjoisosa-Kyyvesi
- Niilsjän reitti
- Närpiönjoki
- Näsijärven alue ja Tarjanne
- Näätämöjoki
- Oulujoen vesistö
- Ounasjoki
- Paatsjoki
- Paimionjoki-Aurajoki
- Perhonjoki-Kälviänjoki
- Pielisen reitti
- Pielisjoki-Pyhäselkä-Orivesi
- Puruvesi-Pihlajavesi
- Pyhäjärven alue ja Vanajavesi
- Raudanjoki
- Rautalammin reitti
- Saarijärven reitti
- Simojoki
- Suur-Päijänteen alue
- Sysmän reitti
- Tenojoki
- Tornionjoki
- Ukonvesi-Luonteri-Lietvesi
- Uudenmaan alue
- Vakka-Suomi
- Vanajan reitti
- Vesienhoitoalueen eteläiset vesistöt
- Vesienhoitoalueen pohjoiset vesistöt
- Viinijärvi-Höytiäinen
- Viitasaaren reitti
- Ähtärin ja Pihlajaveden reitit

Vesienhoidon valtakunnallisessa koordinaatioryhmässä on esitetty, että

- Vesienhoitoalue jaetaan jatkossa suunnittelualueisiin (ennen toimenpideohjelman osa-alueet)
- Suunnittelualueet perustuvat valuma-alueisiin
- 1 toimenpideohjelma/VHA.
- Tämän lisäksi toimenpiteitä voidaan tarkastella muilla aluerajauksilla , ”xxx”-toimenpiteet
- VEMU tietojärjestelmästä saa tarvittaessa koostettua toimenpiteet vesienhoitoalueittain, suunnittelualueittain tai ELY-keskuksittain.

Vesienhoidon suunnittelun aikataulu 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015	
Prosessi	Vesienhoidon 2. kauden organisointi Vesimuodostumien rajaus	Tyypittely Ekologinen ja kemiallinen luokittelu Erityisalueet Kuuleminen 2012 KeVoMu	I ja II Kuuleminen Toimenpiteet Seurantaohjelma Ihmistoiminnan vaikutukset Taloudellinen analyysi	Vesienhoito-suunnitelmat ja toimenpideohjelmat	III Kuuleminen Vesienhoito-suunnitelmat ja toimenpideohjelmat	VN:n käsittely Viimeistely
Taustatyö	Ohjeistojen ja periaatteiden tarkistaminen					
EU		Toimenpiteiden toteutumisen EU- raportointi 12/2012	Ihmistoiminnan vaikutukset Taloudellinen analyysi Seurantaohjelmat 12/2013		Vesienhoito-suunnitelmien EU- raportointi 12/2015	
TOTEUTUS	Suunnitelmien toteutuksen edistäminen					
		Toimenpiteiden tallennus järjestelmiin			Toimenpiteiden tallennus järjestelmiin	

Vesienhoidon toimenpide- ohjelman tarkistus

Päivitetään johdanto ja tausta

- toimintaympäristön muutos
- selvitykset, suunnitelmat ja hankkeet
- alueen kuvaus

Tarkistetaan vesien nykytila ja kuormitus

- merkittävät paineet
- luokittelu
- HyMo muutokset

Analysoidaan 1. kauden suunnitelmien toteutuminen

- toimenpiteiden toteutumistilanne ja esteet toteutumiselle
- toteutettujen toimenpiteiden vaikuttavuus

Määritetään vesien tilan parantamistarpeet ja erityistarpeet

- yleinen tavoite
- kuormituksen vähentämistarve
- erityisalueet

Tarkistetaan vesienhoidon toimenpiteet ja vaihtoehdot

- toimenpiteiden hyödyt
- kustannukset toimenpiteittäin
- ilmaston muutoksen huomioiminen
- TRHS ja MHS yhteensovittaminen

Arvioidaan ympäristötavoitteiden saavuttaminen ja poikkeamistarve

- ajallinen pidennys
- muut poikkeamistarpeet
- uudet hankkeet

Kootaan yhteenveto toimenpiteistä ja ympäristötavoitteista

- summataulukot toimenpiteistä
- summataulukot tavoitteista

Arvioidaan toimenpideohjelman ympäristövaikutukset

- toimenpidekokonaisuuksien/vesienhoidon tavoitteiden saavuttamisen hyötyjen arviointi(kehikko) sidosryhmäyhteistyössä
- SOVA menettelyn osana
- kuuleminen